

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, November 2-dik. napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatározó mezőkről.

Itt következik az a' Lipsiai közönséges újság levelekben kijött tudósítás, melyről a' közelébbi Magy. Kurir leg utolsó lapján röviden emlékeztünk.

Noha mi, így szól az említett újság levél, az eddig történt dolgokról keveset tudtunk: mindazáltal az Octob. kezdetétől fogva minden oldalról félbe szakasztott egységek, és gyakorta 's tsak nem minden nap hallatott ágyú durrogások minket arról meg győztek, hogy számos armadák legyenek a' mi szomszédtságunkban.

October 14-ik napján Napoleon Császár hozzánk jövet fő hadi szállását Reudnitzbe, tőlünk egy fertály mértföldre tette által. Az egész armadája, mely az Altbis folyóvíztől vissza-jött, 's városunk környékét elborította és elpusztította, követte őtet. Octob. 15-ik napján tsak néhány apró tsatározásokról hallottunk, mellyek előjáró postái voltak azoknak a' szomorú játékoknak, mellyek majdan következendők valának. Octob. 16-ik napján, reggeli 8 órákor, városunk egész környékénn oly nagy 's irtóztató verekedések kezdődtek, mellyekhez hasonlókról semmi krónikák nem emlékeznek. Mintegy 400 ezer ember állott egymással által ellenbe annak meghatározására, hogy ennekutánna is szá-

bad legyen a' népeknek magokban való felállások, vagy hogy egy hődoltató szabad akaratjának legyenek alája vettette. Szakadatlanul durrogtak városunk körül az ágyúk, sok faluhelységek lángoltak. — Haszontalanul hirdették a' Frantzia tisztviselők a' győzedelmet, megtzáfolták őket mind a' szemmel látott dolog, mind a' jobban jobban közelgető ágyú ropogások, mellyek tsak a' nap lementé után szüntek meg.

Octob. 17-ikén ismét elkezdődött a' sebes lövöldözés, 's egész délig tartott, hanem akkor egy kevésse meg tsendesedett, de ez a' tsendesség rövid ideig tartott. Octob. 18-ikán, reggeli 8 órákor, újokban elkezdődött a' heves verekedés, mellynek közép pontya a' Probsthaydai és Wachauvidékek voltak. — Városunkat az irtóztató ágyúzás szüntelen reszkettette. A' gyalogságnak batalionként való tüze egy szempillantatig sem szünt meg. Sok faluhelységek lángba voltak; minden szempillantatban nagy nyughatatlansággal vártuk ennek a' véres játéknak végződését, de ekkor is veres színben ment le a' nap, és még ekkor vége nem lőnn ennek a' valóságos szomorú játéknak, jóllehet mi a' Fr. bagázsias szekereknek hosszú sorban Naumburg felé való menéseket jól láttuk. A' békövetkezett éjjel a' Fr. armadának nagy része is arra fordította a' kantár szarát.

Octob. 19-ik napja örök emlékezetben marad városunknak. — Az ágyú durrogások közelgettek hozzánk; a' Fr. armada hátra vonta magát; 10 óra után maga *Napoleon* Császár is elhagyott bennünket, minden kapuink előtt vakmerő verekedés kezdődött, városunkat reá rohanással foglalta el a' szövetséges armada, melyet magok vezettek bé az össze szövetségzett Fejedelmek, kiknek látásokon felette örvendettek a' lakosok. — Az igaz ügy győzedelmeskedett; a' népeknek magokban való fenn állások megszabadított, a' Rénusi szövetség eltöröltetett; a' meg szabadított népek dítsérik a' Mindenhatót; és azoknak a' Fejedelmi nagy hősöknek neveiket, a' kik őket meg szabadították, szüntelen magasztalják.

A' Frantzia nagy armádának megvertetése, és Lipsia városának Octob. 19-ik napján lett elfoglalata után, az ott volt 10 ezer főből álló Fr. katona őrizet a' győzedelmesek előtt fegyverét le rakta. — Ezen a' napon leg elsőben is a' Fels. Prussziai Király lovaglott bé azon városba, kinek eleibe menvén az öreg Szakszóniai Király, őtet megölelte 's megtsókolta. — Azután a' Fels. Austriai és Orosz Császárok is bé mentek oda, és Eő Felsegeket is meg ölelte 's megtsókolta a' már sok viszontagságokat szenvedett Szakszóniai Király. — Végtére a' Svécziai Korona hertzeg is oda érkezett, 's mindnyájan szíveknek tellyeségéből örvendettek, hogy a' maga győzedelmeiben felfúvalkodott *Napoleon* Császár meg aláztatott, az ő szemfényvesztő győzhetetlenségének vége lőnn, és hogy Német Országnak szabadsága, 's Európának függetlensége Lipsiában megnyerettet. — A' 75 vagy 80 ezer emberre olvadt Fr. nagy armada éjjel nappal hátrál, szüntelen üzetik a' győzedelmes seregek által, semmi pihenést nem adnak annak. — A' *Napoleon* szövetségben volt Német Országi Fejedelmeknek az ő hadi szol-

gálatjában volt hadi seregeik, mint p. o. a' Szászok, a' Württembergi, Bádeni, Bavariai, Hessen-Darmstadti, a' Westfáliai, sőt még a' Lengyel Országi hadi népek is egymásután az ő zászlóját elhagyják, és a' melly buzdósággal vitézkedtek eddig mellette, olyannal, sőt még nagyobbal viselik most elléne fegyvereket.

A' 24-ik Octoberi Norimbergai közönséges újság levelek azt hirdetik, hogy a' szövetséges Fejedelmek mellé állott Bavariai Királynak hadi seregei avval kezdeték el a' Frantziák ellen való ellenségeskedéseket, hogy a' múlt Oct. 21-ik napján Würzburgot (Herbipolist) elfoglalták, 's abba a' Korona hertzegnek *Károly Augustusnak* K. Sz. lovas serege, és a' Székely huszárok bészállítottak. A' lakosok ezen való örömeiket két napi vendégeskedéssel, és sokféle vígságokkal jelentették ki, házaikat éjelenként kivilágosították, és sok vivat kiáltásokkal hódoltak a' szövetséges seregeknek.

Német Országnak északi részében is haldokló állapotban van a' Frantzia fegyvernek szerentséje. A' Hanszatika városok is egymás után fel szabadúlnak a' jövőnyeknek igájok alól. — Generál Tettenborn a' múlt October 15-ik napján Bréma városát a' Frantziáktól vissza vette, mellynek megszabadításában következő hadi fortéllal élt: Octob. 9-ikén Boitzenburgból ki indulván a' vezérlése alatt lévő sereggel a' következett éjjel az Albis folyóvízen által ment, és járatlan úton, sebes lépésekkel a' Wézer folyóvízhez nyomult, és noha a' szüntelen tartott eszözések miatt sem a' gyalogságnak folyvást marsirozni, sem az ágyúkat oly sebessen vinni, mint kellett volna, nem lehetett, még is mindazáltal Octob. 12-ikén Verdenhez ér-

tek, a' nélkül, hogy az ellenség az ő Bréma-hoz való közelgetéseket meg sajdította volna.

Octob. 13-ik napjának reggelén, a' midőn a' Generál *Tettenborn* corpora hirtelen megjelent volna Bréma előtt, valamint a' lakosok, úgy az ott volt Frantziák is nagyon meg rémültek, kivált midőn értesekre esett volna, hogy Kozákok is számosan legyenek a' Generál *Tettenborn* corporanál. — Frantzia Oberster *Thüllier*, az ott őrizetben volt Fr. katonaságvezérje, a' nem régiben oda ment Schweitzer batalliont az ellenséggel való apró tsatázásra a' külső városokba ki küldötte, a' melly eleinte jól viselte ugyan magát, de minekutánna sűrű zápor golyóbis repített volna reájok, egyszeriben megrémültek, és rész szerént a' Kozákoktól lenyazattattak, rész szerént el fogattattak. Azonközben a' szövetséges seregek a' külső városokat elfoglalták, minden látran viaskodott az ellenséggel, míg végtére az ágyúk is oda érkezvén a' város haubitz gránátokkal, az ellenség pedig vas záporokkal lövöldöztetett volna. Ekkor osztánn több helyekenn istűz támadt a' városban, mellyre semmit sem ügyelvén a' beem volt lakosok, továbbra is ellentállani, és lakhelyeket vakmerőképen védelmezni igyekeztenek. — Generál *Tettenborn* nyakasságokat nem tekintvén a' város ágyúztatását félbe hagyatta, és az alatt, míg a' többi gyalogság oda érkezett volna, a' várost felkérte.

Thüllier Frantzia Obersternek halála, a' ki October 14-ik napján, reggel a' város töltésein agyon lövetett, és a' Helvétus seregeknek zenebonáskodása arra hírták végtére mind az ott őrizetben volt ellenséget, mind a' lakosokat, hogy hadi gyűlést tartván, a' Gen. *Tettenborn*tól eleikbe adatott feltételeket bizonyos meghatározásokkal elfogadták, kiváltképen minekutánna bizonyosan megértették volna, hogy Generál *Tettenborn* maga is jelen légyen

a' szövetséges seregeknél, és hogy a' város kemény ostromlására a' szükséges rendelkezések már is megtétek volna. — Octob. 15-ikén az egyezés elkészült Obristlajtnant *Pfuehl* és a' Frantzia Kommendáns Fő Strázsamester *Devallant* közt. — Generál *Tettenborn* olly feltételek mellett, hogy a' Brémában volt katona őrizet, a' szövetséges Fejedelmek ellen fegyverével egy eszten-deig nem szolgál, őket szabadon bocsátotta, úgy mindazáltal, hogy minden fegyvereket, munitziójokat, ágyúikat, magazinumaikat, és kasszájokat hátra kellett hagyni, azon napon ki is marsiroztak onnan. — A' Helvétus katonák között sokan szolgálatot vettek a' Generál *Tettenborn* corporánál, még hadi tiszték is. 14 ágyú, két mozsár ágyú, sok puskapor, sok mindenféle fegyver, és nem kis summa pénz találtatott a' hadi kasszáokban.

A' Feldmarsal *Blücher* armadájának a' Lipsiai vérekedés után előre való nyomulásáról, és *Weissenfels*nek elfoglaltatásáról következő környűllállásos és hitelt érdemlő tudósítást vettünk: „October 19-ik napját követet éjjel a' *Langeron* és *Sacken* Orosz Generálisoknak osztály seregeik Skenditzben háltak, Generál *York* pedig Hallában. A' következett napon Orosz Generál *Wasil'sikoff*, a' ki az Elster folyóvízen által ment, Lützen ellen nyomult, is ott 2000 embert fogott el az ellenség között. — A' Lipsia mellett lévő hidak még el nem készültek egészen, mellyre nézve a' *Langeron* és *Sacken* Orosz Generálisok vezérlések alatt lévő hadi seregeket, Skenditzből Lützenbe küldötte Feldmarsal *Blücher*, a' hol 10 vagy 11 ezer főből álló utól serege (arriergardeja) volt az ellenségnek. Az alatt a' Hallából Mueheln ellen marsirozott *York* Generálnak hírül adatván, hogy az ellenség *Weissenfels* mellett, a' Sala folyóvízen vissza ment, hogy e' szerént *Freyburg* mellett, az *Unsruth* folyó-

vízen által magát vissza vonhassa (Ez az utolsó folyóvíz Thuringiában. Eichsfeld, Hassia és Braunschweig közt fakad, 's Naumburgtól nem messze a' Szálába omlik) a' *Blücher* F. Marsal parantsolatjára, könnyű lovassággal 's artilleriával utánna ment a' ellenségnek.

Octob. 21-ikén virattakor a' *Sacken* és *Langeron* Generálisoknak osztály seregeiket Weissenfels felé küldötte F. Marsal *Blücher*, a' hol az ellenség észre vévén ezeknek hozzája való közelgetéseket, az ott lévő hidat megégették, mindazáltal frissen megépítetvén azt a' nevezett Marsal, az említett két corpust a' Sala vízen által küldötte. — Azonközben Generál *York*, annak megakadályoztatására, hogy az ellenség a' maga bal szárnyát ki ne terjessze, és több úton ne marsirozzon. Querfurt felé fordult. Prusszus Obeéster *Henkel* észre vévén, hogy köztök számos Austriai, Prusszus, és Orosz hadi fogoly katonák legyenek, és erős őrizet alatt Bibra felé vitessenek, mingyárt utánnok ment, az őzöket megtámadta, el fogta, és 100 tisztet, 's 4000 köz embert meg szabadított a' hadi fogságból.

Mivel *Eckartsberg* felé (kis város Thuringiában) meg lehetős ágyúzás hallatott, szükségesnek tartotta Generál *York* az ellenséget megtámadni, hogy annál fogva őket kebletse. Azért is mingyárt Freyburg felé indult, keimenyen kezdett a' gyalogság tüzelni, hátrább nyomatott az ellenség, 1200 ember 18 ágyúval és számos munitziós szekerekkel együtt elfogott. Részünkről mintegy 4 vagy 5 száz ember holt meg, és esett sebbe. Virattakor a' szövetségeseeknek előseregeik Freyburgba bementek. — Lehetetlen azt a' zűrzavart voltaképen leírni, mellyel az ellenség azon városból reggeli három óraker ki takarodott. Egy fertály mértföldni messze-ségre az Unstruthi folyóvizig azoknál az ágyúknál, puskaporos és munitziós szekere-

reknél egyebet, mellyeket a' hátráló ellenség rakásra hányt, látni nem lehetett.

Octob. 22-ikén Freyburg és Laucha közt bárom hidat tsináltatott F. Marsal *Blücher* az Ustruch folyóvízen, mellyeken még azon napon által ment az armáda, és Bibra 's Kloster Heszler mellett letelepedett. A' következő napon Sommerda és Schlos Wippach mellett a' Széziai armáda állítatott ki. Ugy látszik, hogy az ellenséges seregek Erfurt felé menni szándékoznak.

Olasz Országban is jól szolgál a' Cs. Kir. armádának a' hadi szerentse, és naponként mind bellyebb bellyebb nyomúl azon földbe. Az azt kommandirozó fő vezér F. T. Mester. Báró *Hiller* a' maga mostani fő hadi szállásából *Brixenből*, Tyrolisnak egyik nevezetesebb városából olly tudósítást küldött Octob. 22-ik napján a' hadi Tanátshoz, hogy F. M. Lajtinant *Fenner* a' kormánya alatt lévő osztály sereggel *Trient* alá nyomúlt, annak kastélyát szorosán bekerítette, és osztály seregének jobb szárnyával az Ets, vagy Adige folyóvíz mentében *Dro*-ig, bal szárnyával pedig *Borgo Valsuganig* nyomúlt előre, hogy F. M. Lajtinant *Marquis Somariva* a' fő kolonnéval *Botzenbe* ment, és hogy Gen. Major *Eckhardt* a' *Piave* völgyén előre nyomúlt, *Bellunóból* az ellenséget nagy veszteséggel kihajtotta, és hogy azt végtére hátrálni kényszerítvén úzóbe vette.

F. M. Lajtinant *Radivojevich* Octob. 23-ikán arról tudósította a' Fels. hadi Tanátst *Görtzből*, hogy az ellenség *Isonzóból* *Palma-nuova* és *Udine* felé erőssen hátráljon, hogy Generál Gróf *Stahremberg* a' maga előseregével ötet erőssen úzi, és hogy mihelyt az *Isonzó* folyóvízen az ellenségtől elrontatott hid ismét felépül, maga a' fellyebb nevezett Cs. K. F. M. Lajtinant is utánnok megyen.

B é t s.

Tökéletes meglepéssel olvasta az fele való Publikum, hogy Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége minden Szakszóniai városokban rendkívül való örömmel 's tisztelettel vétetik a' lakosoktól, a' kik úgy tekintik Eő Felségét, mint minden eddig szenvedett inségeikből való megszabadítókat, sőt úgy hiszik, 's úgy vallyák, hogy ha Eő Felsége a' szövetséges Fejedelmekkel öszve nem szövetkezett, és győzedelmes fegyverét az ő fegyverekkel öszve nem kapcsolta volna, sem az ő sok esztendőig tartott nyomorúságoknak, sem Európa nyughatatlanságának vége nem lett volna darab ideig.

Az itt egynéhány hetekig múltatott, és minden illendő tisztelettel fogadtatott Orosz nagy Hertzeg Asszonyok, a' Fels. Orosz Császárnak *I. Sándornak* kedves húgai *Maria Pawlowna* a' Szaksz-Weimári örökös Hertzegnek *Károly Fridriknek* kedves élete párja, és *Katarina Pawlowna* néhai *Péter Fridrik* Oldenburgi hertzegnek ifjú özvegye; az elsőbb, a' közelebb múlt héten innen Prágába, az utolsóbb pedig Octob. 12-ikén innen Marienzellbe útaztak. Az utolsóbbat Nador Ispány és testvér öttse *János Cs. Kir. Fő Hertzegek* Felséges Urunknak kedves testvér öttsei egészen Grätzig kísérték, a' hol Eő Csász. nagy Hertzegsége egynéhány napokig való múltatása, és minden ott lévő fábrákának megnézések után, Octob. 20-ik napján tovább útazott.

Méltóságos Királyi Tanácsos *Heyendorf Mihály* Urat Megyes városának számos esztendőig való igen nagy érdemű Polgármesterét, a' Fels. uralkodó Fejedelmek, a' Hazának, és a' Szász nemzetnek sok esztendőig nagy megkülömböztetéssel tett hív szolgálajára nézve, a' Leo-

pold rendjének kis kereszties tagjává tenni méltóztatott a' mi érdemeket betsüllő és megjutalmaztatni kívánó Felséges Fejedelmünk.

Leg újabb hadi Tudósítások.

A' Csász. Kir. és Baváriai egyesült hadi seregeknek fő vezérjek, lovasság Generalissa Gróf *Wrede* Würtzburg városának elfoglalatása után, Oct. 23, és 24-ik napjain, a' Ménus folyóvizén által ment, és azon hólnap 28-ikán Aschaffenburgba lenni szándékozott. Ez a' folyóviz, melly a' Cseh Országi batárokon, a' Fichtelberg nevezetű nagy hegyek közt ered, két folyóvizből áll, úgymint a' fejer és veres Maynból, és minekutánna eredetétől 60 mértföldet elfut, *Culmbach* városán alól öszve foly, és Moguntzia városa mellett a' Rénusba omlik.

A' Német Országi Correspondensnek 26-ik darabjában azt olvassuk, hogy egy Württembergi Kir. Követ, az előit való napon, t. i. Octob. 25-ikén számos kötsikkal a' szövetséges Fejedelmeknek fő hadi szállásokra útazott, mi végre, akárki is könnyen gyaníthatya. — Illyenképen a' Rénusi Szövetségnek nevezetesebb tagjai egymásután mind elhaggyák Napoleon Császárt.

A' magános tudósítások szerint, Wittenberga az azt ostromló szövetséges seregeknek meghódolt, semmi reménysége nem lévén az ostrom alól való felszabadittatáshoz, mellynek tüze a' városnak leg nagyobb részét megemésztette. A' benn volt katoná őrizet szabad elmenetelt kért a' győzedelmesektől, de azt meg nem nyerte. — Hasonló hírek folynak Drézda városáról is; mindazáltal sem az elsőbről, sem az utolsóbról semmi officialis tudósítást sem olvastunk még eddig.

Napoleon Császárnak hollétéről és főhadi szállásáról semmi bizonyost nem ol-

vasunk. Néhány újság levelek azt állítják, hogy a Lipsiai irtoztató ütközet után megmaradt ármadájának töredékjével az Albis alsó része felé fordult legyen, hogy Marsal Davoustal akarja magát öszve kaptcsolni, 's vele együtt újabb szerentsét próbálni. Mindazáltal, mivel a' Frantziák nagy rémülésben vánnak, akarmi próbáttegyen ő, nem boldogúlhat. — Mások azt hirtelik, hogy az ő fő-hadi szállása *Erfurtba* legyen..

A' múlt Mártzius hónapjában egy Hannoverai bádokos egy bádokból tsinált koporsót készített, azt Frantzia színiekkel meg festette, hat bádokból, tsinált és Fr. színrühába öltözött katnánaknak vállaira tette, 's áruló boltjának ablakába helyeztette. Az ott lévő Fr. Commendánsnak tudára adatván e' dolog, a' bádokost megfogatta, 's tömlötzbe vettette. Ritka, ha ennek a' bádogosnak találmánya bé nem tellyesedik.

Frantzia Birodatom.

A' Londoni 4-ik Octoberi tudósítások szerént, minekutánna a' Lord *Wellington* vezérleése alatt lévő Anglus és Spanyol hadi seregek Septemb. 8-ik napján a' St. Sebastiani erősséget capitulatio által megvettek volna, a' nevezett vezér hadi seregeinek egy jó részével, úgymint 25000 emberrel a' Bidassoa folyóvizen, melly a' Pyreneusi hegyekben ered, és Fr. Országot Spanyol Országtól elválasztja, Frantzia Országba benyomult, az azon Ország ha-

tárán lévő *St. Jean de Lux* kis erősséget elfoglalta, 's tovább ment. Ezt a' történetet a' Német Országi közönséges-újság levél, az úgy nevezett *Allgemeine Zeitung* is megerősíti, sőt azt mondja, hogy azon egyesült hadi sereg a' Bayonnei kerületben, és a' nevezett Anglus Vezérnek fő hadi szállása Ustaritzban legyen, és hogy Marsal *Soult* a' Spanyol Országban volt Fr. ármadáinak fő vezére, az ellenséggel való külömbkülömb ütközetekben 10000 embernél többet, sok ágyút és munitziót elvesztett.

Az Augspurgi 26-ik Octoberi újság levelek Frantzia Orzágnak jelenvaló nyughatatlanságát ekképen festik le: Páris városának municipálitása, avagy polgári Előjárói Octob. 17-iken, az uralkodó Császárné 's Királyné eleibe St. Cloudba audientziára menvén, illy foglalatiú adressét vagy esedező levelet nyújtottak bé a' Seinei osztálynak nevében: *Asszonyom!* Az a' hirdetmény, mellyet Felséged mostanában kiadott, minden Frantziáknak szívébe béhatott. Ehetetlen, hogy a' *Mária Trézia* leánya a' maga népeinek vitézi bátorságokat, és erejeket héjjába serkentse fel, és hogy a' Frantzia nemzetnek a' maga uralkodó Fejedelméhez való szeretethen valaki vetélkedő társa lehessen, semmi áldozatok, semmi erőlködések nem lesznek annak drágák, míhelyt azokat a' betsüllet kívánnya, lehetetlen a' Fr. népek ditsósség nélkül élni, soha meg nem fogják engedni, hogy az ő Császárhoznak borostyán koszorúja meghervadjon, 's mások által elvétessen. s. a. t.

A' Bétsi Cursus Okt. 30-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 165 $\frac{1}{6}$ Forint Váltótrédulában. — Egy Császár arany 7 forint 57 $\frac{1}{4}$ kr. — Egy Hollandus arany 7 forint és 57 kr.